

“The EU gave us a new beginning”: liquid racism and affect in a curated migrant story

Korina Giaxoglou & Tereza Spilioti

The Open University, United Kingdom & Cardiff University, United Kingdom

Π.Μ.Σ: «Γλωσσολογία: Γλώσσα και Επικοινωνία»

Εφαρμοσμένη Γλωσσολογία: Μεταναστευτικές ταυτότητες και κριτική γλωσσική εκπαίδευση

Πολίτη Μαριάντζελα (1020278)

Διδάσκων Καθηγητής: Α. Αρχάκης

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΑΤΡΩΝ
UNIVERSITY OF PATRAS

Έννοιες-Κλειδιά

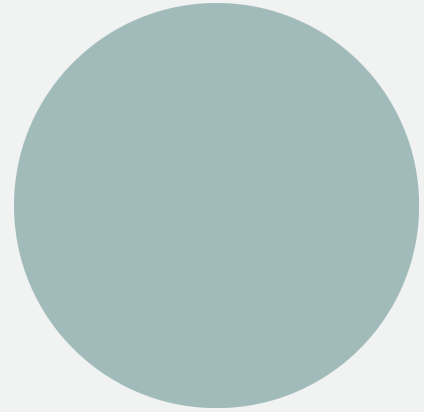
- λόγος (discourse)
- ρευστός ρατσισμός (liquid racism)
- αφηγήσεις-ως-πρακτικές (narratives-as-practises)
- συν-αισθηματική τοποθέτηση (affective positioning)
- χρονοτοπικό συν-αίσθημα (chronotopic affect)

Στόχος άρθρου

Αναλύεται η διαμεσολαβημένη αφήγηση προσωπικής εμπειρίας ενός μετανάστη αξιοποιώντας τα εργαλεία ανάλυσης των De Fina (2020:8) και Giachoglou (2021a), με στόχο την ανάδειξη ρευστού ρατσισμού σε αντιρατσιστικά αφηγηματικά κείμενα, τα οποία προωθούν διαφορούμενες συν-αισθηματικές τοποθετήσεις.

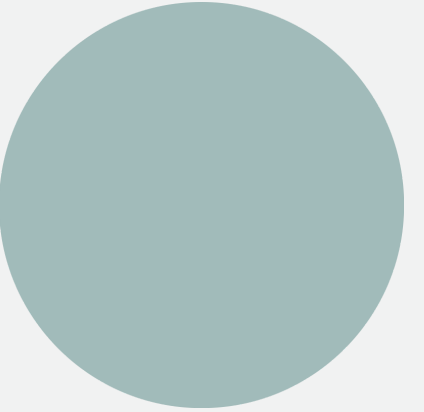
Το πλαίσιο της συγκεκριμένης μελέτης

Επικοινωνιακή εκστρατεία της Ε.Ε.: <<Η Ε.Ε. προστατεύει>>. Δημιουργήθηκε-προωθήθηκε από τη διαφημιστική εταιρεία Mediabrands (2018-2019).

Η ιστορία του Zakaria Alo, πρόσφυγα από τη Συρία-αιτούντος άσυλο, κινητοποιείται ως μέρος ευρύτερης αφήγησης <<Ε.Ε.: Όλοι Μαζί Προστατεύουμε>> για τους υπαλλήλους υπηρεσιών ασύλου της Ε.Ε.

Ιστορία αναρτημένη στην ιστοσελίδα της Ε.Ε. με μορφή πληροφοριακού γραφήματος (infographic).

<< Το ταξίδι ενός αιτούντος άσυλο >>

ZAKARIA ALO

Syrian refugee

The Netherlands

"After leaving Syria, my family spent 4 years in Lebanon. We then went to Turkey, but wanted to get to Greece by crossing into Bulgaria. With money, time and hope running out, my parents thought our best bet was for me to take 2 of my younger brothers on a smuggler's boat."

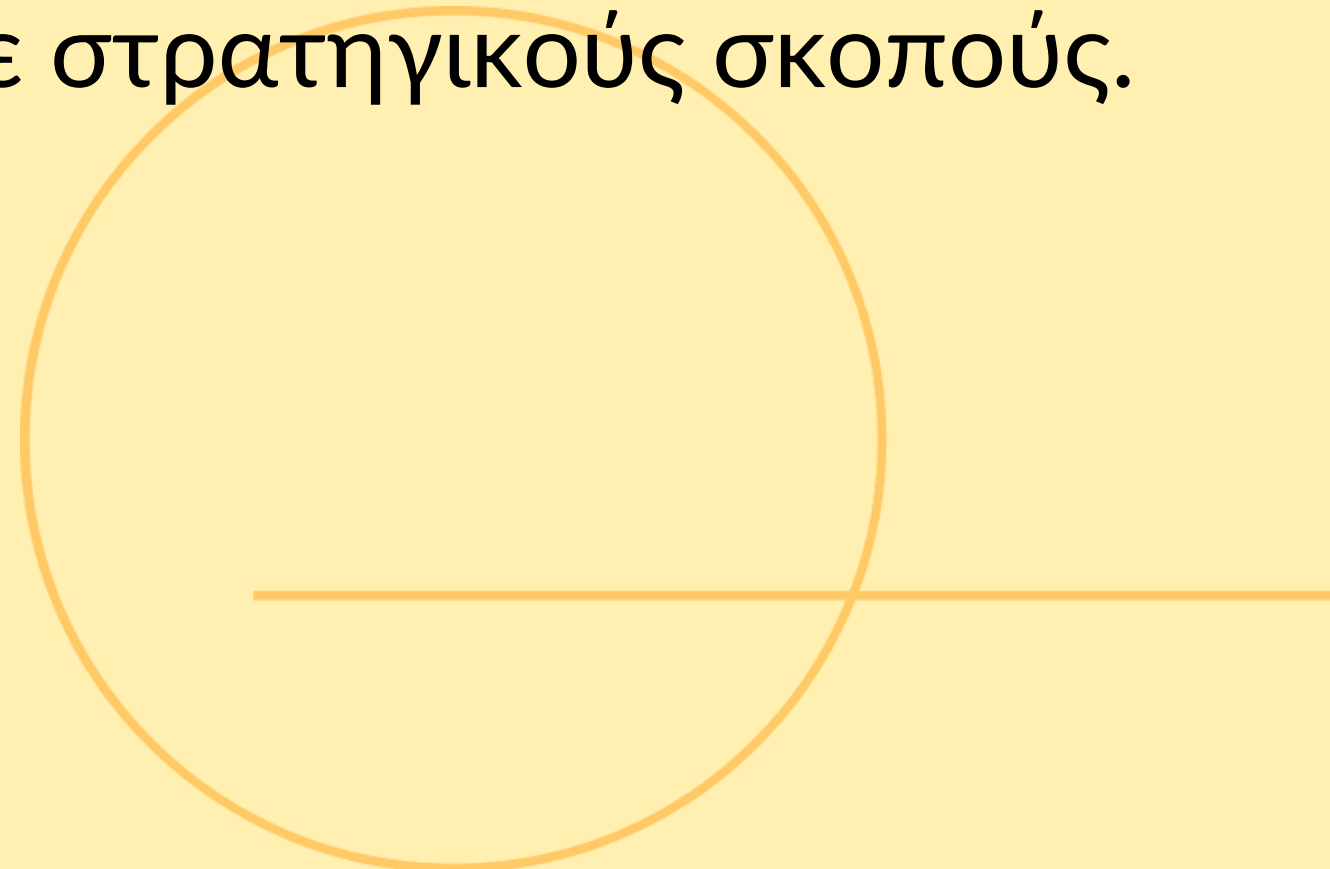
"We managed to get to Greece, where I learnt about an EU relocation programme for refugees. This gave hope to people like us who could not go home and were facing an uncertain future in Greece. I jumped for joy when I heard that my brothers and I were invited by the Netherlands to relocate to Middelburg. It was such a relief!"

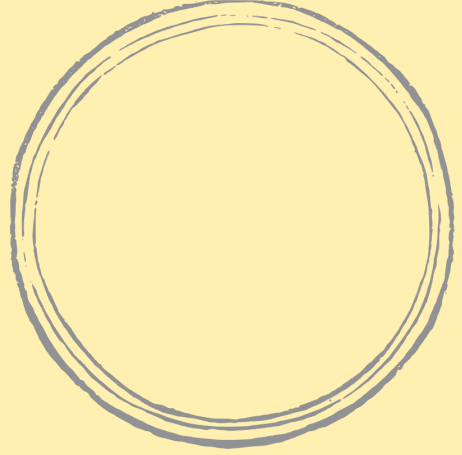
"I get along with the people here and like living in Europe. Most haven't ever met a refugee, and all they know about us is what they see on TV. I work as a cook in a restaurant and I go to school twice a week. I already speak Kurdish, Arabic and English, but I'm taking Dutch classes to become fluent."

"It took time, but we can finally live freely like everyone else in the world. The EU gave us a new beginning."

Αφηγήσεις - ως - πρακτικές

Οι αφηγήσεις προσωπικής εμπειρίας του "Άλλου/ης" συνιστούν όχι μόνο μέσο για κοινωνική αλλαγή, αλλά διαμεσολαβημένο και ιδεολογικοποιημένο πολιτισμικό παράγωγο. Εργαλειοποιούνται από οργανισμούς, επιχειρήσεις κ.ά. με στρατηγικούς σκοπούς.

Συν-αισθηματική τοποθέτηση

Ο τρόπος με τον οποίο ο/η αφηγητής/ -τρια τοποθετεί τον εαυτό του/της συν-αισθηματικά ως προς τα γεγονότα και τους χαρακτήρες του αφηγηματικού κόσμου, και το γνωστό ή άγνωστο σε αυτόν/αυτήν κοινό, προσδιορίζοντας την εγγύτητα ή την απόστασή του/της.

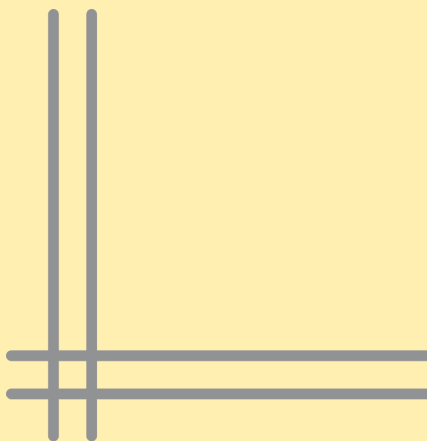
Μικρο-επίπεδο.

βλ. αφηγηματική διεπίδραση (Bamberg,1997)

Ο τρόπος με τον οποίο ο/η αφηγητής/ -τρια τοποθετεί τον εαυτό του/της συν-αισθηματικά ως προς τους ευρύτερους κυρίαρχους λόγους και τις ιδεολογίες.

Μακρο-επίπεδο.

Βάσει της συν-αισθηματικής τοποθέτησης του /της αφηγητή/ -τριας στην εκάστοτε αφήγηση, προκαλούνται αντίστοιχα αντιδράσεις στο κοινό

(βλ. αρνητικό / θετικό πρόσωπο, Brown & Levinson)

και παράλληλα κατασκευάζεται η ταυτότητα του /της.

(βλ. προσέγγιση κοινωνικής κατασκευής ταυτοτήτων)

Ενδεικτικά ηθικά ερωτήματα που προκύπτουν από την εργαλειοποίηση
αφηγήσεων

Martínez García, 2021

- Ποιος έχει το δικαίωμα να αφηγηθεί μια ιστορία;
- Συνιστά η αφηγηματική αναπαράσταση σαφή, επαρκή και κατάλληλη απόδοση της εμπειρίας;
- Τι συμβαίνει με τη συλλογικοποίηση της εμπειρίας;
(Αλληγορία)

Χρονοτοπικό συν-αίσθημα

Χωροχρονικές διαμορφώσεις που επιτρέπουν-εγκρίνουν συγκεκριμένες συν-αισθηματικές επιτελέσεις και οδηγούν στη δημιουργία χρονοτοπικών ταυτοτήτων.

π.χ. Αίσθημα φόβου και ανασφάλειας για τον Zakaria στο Aleppo, ενώ ανακούφιση και ελπίδα για το μέλλον με την εγκατάσταση του στην Ολλανδία.

Αναγνωρίσιμη αξία συν-αισθήματος σε συγκεκριμένο χωροχρονικό πλαίσιο.

Σύμφωνα με τον Bauman (1986), δεν είναι τα γεγονότα που συγκροτούν την αφήγηση, αλλά η αφήγηση που δημιουργεί μια πραγματικότητα αναλόγως τις επιδιώξεις του/της αφηγητή/-τριας.

The narratives-as-practices approach allows us to keep sight of “the multiple embedding of narrative within social processes, relations and of discourses at different levels and the ways in which storytelling practices impact on and are impacted by power relations”.

(De Fina, 2020:3)

Μοντέλο ανάλυσης

- Bottom-up σταδιακή προσέγγιση

1. Ανάδυση (Emergence) → Αφηγηματική δομή & οργάνωση
2. Ολότητα (Wholeness) → Αφηγηματική παραγωγή και πρόσληψη
3. Ενσωμάτωση (Embedding) → Αφηγηματική επιμέλεια

Τα τρία αυτά στάδια ανάλυσης (De Fina, 2020) θεωρούνται αλληλοσυνδεόμενα και μερικώς επικαλυπτόμενα.

01

Ανάδυση

- εξέλιξη
- αλλαγές
- απροσδόκητα γεγονότα σε πλαίσιο αλληλεπίδρασης

02

Ολότητα

- συνθήκες παραγωγής, ιδιότητας αφηγητή-τριας, αφηγηματικών δικαιωμάτων
- συνθήκες πρόσληψης και ευρύτερης διαθεσιμότητας του αφηγηματικού γεγονότος

03

Ενσωμάτωση

- μηχανισμοί μετάβασης μεταξύ αφηγηματικών και άλλων δραστηριοτήτων. πχ. συνύπαρξη ειδησεογραφικών και διαφημιστικών κειμένων σε sites.

Η μορφή ενσωμάτωσης που επιλέγεται έχει αντίκτυπο στον τρόπο κατασκευής νοημάτων και διαπραγμάτευσής τους με το κοινό.

Οργάνωση αφηγήσεων προσωπικής εμπειρίας σύμφωνα με τον Labov (1972,2013)

**στο πλαίσιο της
Ανάδυσης.**

Αφήγηση: Μη αναμενόμενη
διαδοχή παρελθοντικών
γεγονότων. (Labov,1972)

6
Κλείσιμο

5
Αξιολόγηση

3
**Πλοκή
δράσης**

2
Προσανατολισμός

4
Επίλυση

1
Περίληψη

Βίντεο Μέρος I (00:00- 00:19)

**Αφηγηματική
κατηγορία**

1 Στο Aleppo, διατηρούσα αρτοποιείο με την οικογένειά μου

In Aleppo, I owned a bakery with my family

2 αλλά όταν ξέσπασε ο πόλεμος άλλαξαν τα πράγματα

but the war changed that

3 έπρεπε να φύγουμε και δεν ξέραμε πού να πάμε

we had to leave and didn't really know where to go

4 ελπίζαμε απλά να βρούμε ένα καλύτερο μέλλον

we just hoped to find a better future

Προσανατολισμός

Εξέλιξη δράσης

(Μη-)Επίλυση

Αφηγηματική αγωνία-
ενδιαφέρον κοινού

Αξιολόγηση

5 Αυτή είναι η πραγματική ιστορία ενός Σύριου αιτούντος
άσυλο που διέφυγε τον πόλεμο κι έχτισε μια νέα ζωή στην
Ευρώπη

This is the real story of a Syrian refugee who fled war and built
a new life in Europe.

Περίληψη (με
αξιολόγηση)

Σχόλιο εξωτερικού
αφηγητή

**Βίντεο Μέρος II
(1:53-2:36)**

**Αφηγηματική
κατηγορία**

1 Με λένε Zakaria

My name is Zakaria

2 η οικογένειά μου διατηρούσε αρτοποιείο στο Aleppo

my family owned a bakery in Aleppo

3 όταν ο πόλεμος μας ανάγκασε να φύγουμε το 2011

after we fled the war in 2011

Προσανατολισμός

Εξέλιξη δράσης

4 παλέψαμε για οχτώ χρόνια
we struggled for eight years
5 αναζητούσαμε να βρούμε καταφύγιο στην Ευρώπη
trying to find a safe place in Europe
6 με τα αδέρφια μου πέσαμε θύματα λαθρεμπόρων
μεταναστών
with my two brothers, we were victims of refugee smugglers
7 περπατούσαμε στα βουνά για μέρες
we walked through the mountains for days
8 και μείναμε σε πέντε διαφορετικά στρατόπεδα προσφύγων
and lived in five different refugee camps
9 πέταγα απ' την χαρά μου όταν μου επέτρεψαν επίσημα να
έρθω στην Ολλανδία
I was over the moon when I was officially allowed to come to
the Netherlands
10 τον τελευταίο ενάμιση χρόνο, οι τρεις μας μένουμε,
σπουδάζουμε, και δουλεύουμε εδώ
for the past year and a half, the three of us have been living,
studying and working here
11 Κάναμε μια νέα αρχή, χάρη στη βοήθεια του Falah
We have made a fresh start, with Falah's help
[...]

Επίλυση και
Αξιολόγηση

Κλείσιμο

Αξιολόγηση
εξωτερικού αφηγητή
που συνδέει την
προσωπική εμπειρία
του Zakaria με το
πανανθρώπινο
δικαίωμα ασφαλούς
διαβίωσης.

(2:53)

12 Αυτό που αναζητούμε όλοι μας είναι να ζούμε σε ένα
ασφαλές μέρος
That is what everyone is looking for, to be in a safe space

Ταξίδι

19ος αιώνας

- περιπέτεια
- νέες εμπειρίες
- ηρωισμός
- ανάδυση εθνών-κρατών

20ος αιώνας

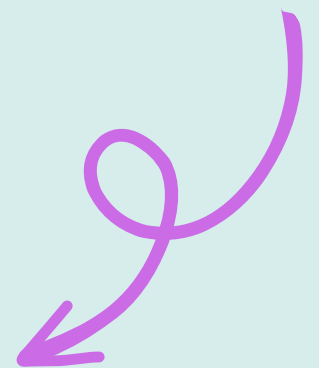
- παρανομία-παρατυπία
- παραβίαση συνόρων
- επικίνδυνα "ταξίδια" μεταναστών μέσω θάλασσας

Αντιρατσιστικά στοιχεία στην αφήγηση της ιστορίας του Zakaria

- Αποφυγή υπεραπλουστευτικής αναπαράστασης της εμπειρίας του ως ένα γραμμικό ταξίδι
- Χρήση αραβικών (μητρικής γλώσσας του αφηγητή) κατά την πρωτότυπη αφήγηση
- Παρουσίαση του Zakaria ως καθημερινού ανθρώπου, οικογενειάρχη, επαγγελματία κλπ που βρίσκεται ξαφνικά σε θέση αιτούντος άσυλο

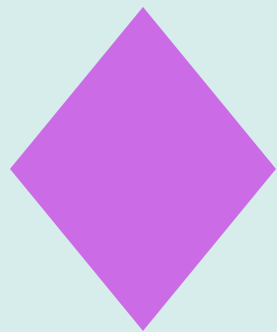
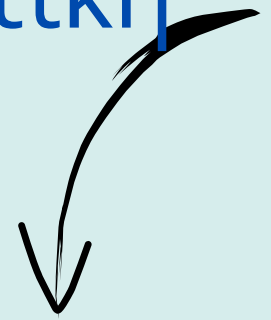
- ιστορία άξια αφήγησης

- το κοινό στο οποίο απευθύνεται (άνδρες-γυναίκες, 33-55 ετών, (μικρό)μεσαία τάξη) μπορεί να ταυτιστεί, ακόμα και παρά τις διαφορές

Ρατσιστικά στοιχεία στην αφήγηση της ιστορίας του Zakaria

- Χρήση της συγκεκριμένης ιστορίας ως *αλληγορία* ---> συλλογικοποίηση προσωπικής εμπειρίας
- Παρουσίαση της εμπειρίας του Zakaria ως υποδειγματική (exemplar story)
  - υποδειγματική εκδοχή μετανάστη
  - έμφαση στην τελική "μεταμόρφωση" του Zakaria χάρη στην ενσωμάτωσή του στην Ευρώπη
  - συν-αισθηματική απόσταση του αφηγητή από τα αρνητικά-δυσάρεστα σημεία της πορείας του

Μέσω της θετικής αναπαράστασης του Zakaria, στοχεύεται η θετική αναπαράσταση της Ε.Ε. ως θεσμού.

● ● Θετικές αναπαραστάσεις μεταναστών ---> αντιτίθενται στην αναπαράστασή τους ως "άνομους", "εγκληματίες" κλπ
ΑΛΛΑ περιορίζουν τη θετική αντιμετώπιση των πλειονοτικών μόνο σε αυτόν τον "τύπο" μεταναστών ---> Ενίσχυση αναπαράστασης "Άλλων" "σαν κι εμάς".

● ● Διάκριση σε εκείνους που "προστατεύουν"
(Ε.Ε.) και εκείνους που τους οφείλουν ευγνωμοσύνη για την ασφαλή διαβίωσή τους (μετανάστες-τριες/πρόσφυγες-ισσες).

ρευστός ρατσισμός

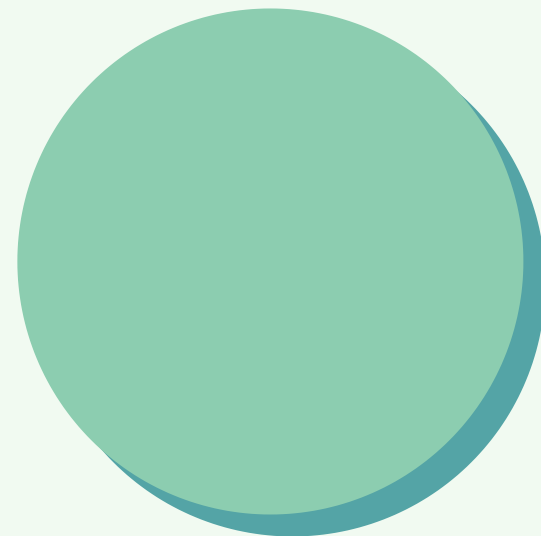
Ολότητα

Πρόκειται για συνεκτική αφήγηση με διαφορετικές οπτικές
(Zakaria, υπάλληλοι της E.E.).

Η σύνδεση μεταξύ τους γίνεται με μεταβάσεις μέσω εναλλαγής
χρονοτόπων, αφηγητών και γλωσσών (ανάλογα τον /την αφηγητή-ρια).

Κεντρικός άξονας είναι το "ταξίδι" του Zakaria.

Οι παρεκβατικές αφηγήσεις συντελούν στην εξέλιξη της δράσης.

Αφηγητής/τρια	Χρονικό σημείο στο βίντεο και	Γλώσσα	Χρονότοπος
---------------	-------------------------------	--------	------------

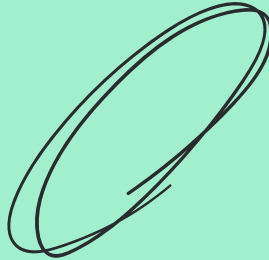
Zakaria	00:00-00:19	Αραβικά	Ιστορία εκτοπισμού και ταξιδιού (από τη Συρία στην Ε.Ε)
Esther	00:29-00:49	Ισπανικά	Οργάνωση ενσωμάτωσης προσφύγων (Βρυξέλλες)
Illaria	00:50-01:00	Ιταλικά	Συμβουλευτική αίτησης για άσυλο (Ρώμη, Γραφείο Υποστήριξης Αιτούντων Ασύλου)
Panayiota	01:08-01:14	Ελληνικά	Διεκπεραίωση αιτήσεων ασύλου (Αθήνα, Ελληνική Υπηρεσία Ασύλου)
Falah	01:21-01:44	Ολλανδικά	Βοήθεια στην ενσωμάτωση προσφύγων (Middelburg, Ολλανδικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες)
Zakaria	01:53-02:56	Αραβικά	Ιστορία εκτοπισμού και μετεγκατάστασης (από τη Συρία στην Ολλανδία)

Ενσωμάτωση

Η αφήγηση της "αληθινής" ιστορίας του Zakaria, έχει υποστεί πολυεπίπεδο σχεδιασμό και επιμέλεια . (Ανα)πλαισιώνεται από άλλες αφηγήσεις-αξιολογικές τοποθετήσεις ως μέρος μιας ευρύτερης αφήγησης με κεντρικό άξονα την επιτυχία της Ε.Ε. ως θεσμού αναφορικά με την υποδοχή μεταναστών / -τριών - προσφύγων / -ισσών

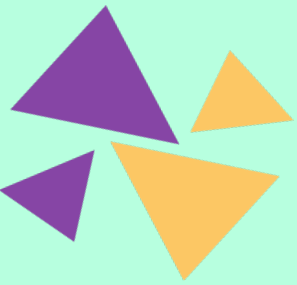
Πρόκειται για πολυμεσική-πολυτροπική αφηγηματική εκστρατεία ενημέρωσης, μιας και περιέχει γραπτό κείμενο, βίντεο, εικόνες κλπ.

Δημόσια αφήγηση που προωθεί κυρίαρχους λόγους, ενέχοντας αμφισημίες και αντικρουόμενες τοποθετήσεις μεταξύ πλειονοτικών και μειονοτικών ομάδων.

Συνοψίζοντας

Επιμελημένη, διαμεσολαβημένη αφήγηση προσωπικής εμπειρίας μετανάστευσης στο πλαίσιο ενημερωτικής εκστρατείας της Ε.Ε., *εκμαιευμένη αφήγηση* ---->

αφήγηση-ως-πρακτική

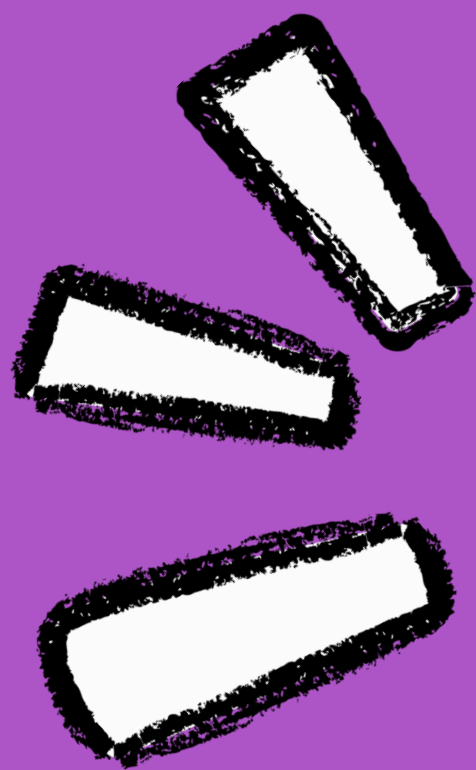
Ανάδυση υποδειγματικής ιστορίας μετανάστευσης ----> έμφαση στη θετική συν-αισθηματική τοποθέτηση του αφηγητή, πρακτικές αφομοίωσης

Ολότητα: Συνύφανση προσωπικής ιστορίας του Zakaria με τις πρακτικές της Ε.Ε. ----> χρονοτοπικό συν-αίσθημα

Επιμέλεια αφήγησης για τη δημόσια σφαίρα ----> απόσπαση προσοχής του κοινού από τις στρατηγικές επιδιώξεις της Ε.Ε. και των εθνών-κρατών (προστασία συνόρων κλπ)

Μέσω των εργαλείων ανάλυσης που χρησιμοποιήθηκαν στη συγκεκριμένη μελέτη, καταδεικνύονται έντονα στοιχεία ρευστού ρατσισμού κατά την επιμέλεια της συγκεκριμένης αφήγησης.

ΣΑΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ
ΠΟΛΥ !!!

